

سید محمد صالح المنجد

دانشگاه کاشان

دانشکده معماری و هنر

گروه فرش

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته اقتصاد و مدیریت فرش

عنوان:

بررسی عوامل موثر بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت در

فرش دستباف (مطالعه موردی شهرستان شیراز)

استاتید راهنما:

دکتر امیرحسین چیت سازیان

دکتر سیدعبدالجابر قدرتیان

توسط:

شهدخت رحیم پور

شهریور ۱۳۹۳

تقدیم به مادرم که مهربانتر از او، خدای من است.

تشکر و قدردانی

شکرگزار ایزد پاکی ام که پاکی را در نهاد بشر قرار داده تا با تلاش و کوشش راهگشای زندگی زیبا باشند و در علم و عمل در راستای تکامل انسانی بکوشد. سپاس و تشکر از اساتید گرانقدری که در محضرشان آموخته ام.

تشکر از اساتید محترم راهنما **دکتر امیرحسین چیت سزایان** و **دکتر سید عبدالجابر قدرتیان** دارم که از نظرات ارزنده و پیشرو ایشان استفاده نمودم.

کمال تشکر را از اداره بازرگانی شیراز، موزه فرش فارس، اتحادیه تعاونی فرش دستباف روستایی و شهری شهرستان شیراز، اتحادیه فروشندگان فرش دستباف شهرستان شیراز، اتحادیه بافندگان فرش دستباف، کارشناسان و نیز از **تک تک بافندگان** فرش شهرستان شیراز که در انجام این پژوهش مرا یاری نمودند.

از **آقای فتحعلی قشقایی فر** به پاس قبول زحمت داوری این پژوهش کمال تشکر را دارم.

چکیده

هنر - صنعت فرش دستباف از جمله زمینه‌های اقتصادی و تجاری با تاکید بر منابع بومی است و بافندگان بخش مهمی از سرمایه انسانی‌اند که سخت‌ترین و مهم‌ترین مرحله تولید فرش یعنی بافت را انجام می‌دهند. در گفتگوهایی که با فروشندگان و کارشناسان فرش دستباف در شیراز انجام شد، در دسترس نبودن بافنده و عدم تمایل بافندگان ماهر به فرشبافی از معضلات این هنر - صنعت معرفی شد. این تحقیق با هدف بررسی عوامل تاثیرگذار بر حفظ و افزایش بافندگان فرش دستباف در شهرستان شیراز انجام و با رویکردی چند سطحی (در نظر داشتن عوامل درون سازمانی، محیطی و عوامل صنعت) برای نخستین بار در حوزه فرش دستباف به بررسی عوامل تاثیرگذار بر حفظ و افزایش بافندگان فرش دستباف پرداخته است.

جامعه مورد مطالعه بافندگان فرش دستباف، کارشناسان و تولیدکنندگان فرش بوده و افراد جامعه نمونه به طور تصادفی انتخاب شدند. با مطالعات کتابخانه‌ای پیرامون ادبیات تحقیق ۴۲۸ عامل شناسایی و ۸۵ عامل پس از پایش در چندین مرحله با استفاده از نظر خبرگان به عنوان عوامل تاثیرگذار انتخاب و در قالب پرسشنامه ارائه گردید. روش پژوهش میدانی و پیمایشی است. ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته، مصاحبه و استفاده از نظرات گروه‌های کانونی بوده که با استفاده از آزمون‌های آماری به تحلیل داده‌های اولیه پرداخته شد.

نتایج نشان می‌دهد که، عوامل درون سازمانی بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت دارای تاثیر مطلوب و دو محیط کلان و صنعت دارای تاثیر نامطلوب است و میزان نامطلوب بودن محیط کلان نسبت به صنعت بیشتر است. شناسایی نقاط قوت و ضعف، تهدیدها و فرصت‌های موجود بافندگان فرش شهرستان شیراز و ارائه راهکار در موارد ضعف و تهدید در بهبود روند فعالیت بافندگان، تصمیم‌گیریهای مدیریتی فرش منطقه، رونق بازار، باقی ماندن در شغل و افزایش بهره‌وری نیروی انسانی بافت موثر است. این پژوهش قابلیت تعمیم‌پذیری به سایر مناطق بافندگی در سطح استان و کشور را داراست و می‌تواند در پیشبرد اهداف ارزشی و تجاری فرش دستباف موثر واقع شود.

کلمات کلیدی: بافت، فرش دستباف، حفظ نیروی انسانی بافت، افزایش نیروی انسانی بافت،

شیراز

شهرستان

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات پژوهش

۲	1-1 مقدمه
۲	۲-۱ بیان مساله
۳	۳-۱ ضرورت و اهمیت مساله
۴	۴-۱ اهداف اصلی پژوهش
۴	۲-۴-۱ اهداف فرعی
۵	۵-۱ پرسش اصلی پژوهش
۵	۶-۱ فرضیه های پژوهش
۵	۱-۶-۱ فرضیه های اصلی اول
۵	۱-۶-۱-۱ فرضیه های فرعی اول:
۵	۲-۶-۱ فرضیه اصلی دوم
۶	۱-۶-۱-۲ فرضیه های فرعی محیط خرد
۶	۳-۶-۱ فرضیه اصلی سوم
۶	۱-۳-۶-۱ فرضیه های فرعی سوم
۷	۷-۱ قلمرو پژوهش
۷	۱-۷-۱ قلمرو مکانی پژوهش
۷	۲-۷-۱ بازه زمانی پژوهش
۷	۳-۷-۱ زمینه موضوعی پژوهش
۸	۸-۱ مدل مفهومی پژوهش
۸	۹-۱ تعریف واژه های کلیدی پژوهش
۹	۱-۹-۱ تعاریف واژه های کلیدی پژوهش
۱۰	۲-۹-۱ تعاریف عملیاتی واژه های کلیدی پژوهش

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۱۲	1-2 مقدمه
۱۲	۲-۲ مبانی نظری پژوهش
۱۲	۲-۲-۱ جغرافیای مورد مطالعه
۱۳	۲-۲-۲ قدمت شهر شیراز
۱۴	۲-۲-۳ پیشینه تاریخی فرشبافی شهرستان شیراز
۱۵	۲-۲-۴ وضعیت موجود فرشبافی شهرستان شیراز
۱۶	۲-۲-۴-۱ اندازه بافته ها

۱۷بودکشی. ۲-۴-۲-۲
۱۷نوع گره ۳-۴-۲-۲
۱۷نقوش فرش شهرستان شیراز. ۴-۴-۲-۲
۲۰فرشبافی یا بافندگی ۵-۲-۲
۲۱بافندگان و بافته‌های روستایی ۱-۵-۲-۲
۲۱بافندگان و بافته‌های عشایری. ۲-۵-۲-۲
۲۱بافندگان و بافته‌های ایل قشقایی. ۱-۲-۵-۲-۲
۲۲بافندگان و بافته‌های ایل خمسه ۲-۲-۵-۲-۲
۲۲دار و ابزارهای فرش‌بافی..... ۶-۲-۲
۲۳دار بافندگی ۱-۶-۲-۲
۲۳ابزارهای بافندگی..... ۲-۶-۲-۲
۲۵شیوه های تولید فرش‌بافی ۷-۲-۲
۲۵نظام تولیدی خویش‌فرمایی..... ۱-۷-۲-۲
۲۶نظام تولید کارفرمایی [متمرکز و غیرمتمرکز] ۲-۷-۲-۲
۲۶نظام تولیدی مشارکتی (تعاونی تولید) ۳-۷-۲-۲
۲۷نظام تولید فرش‌بافی شهرستان شیراز ۴-۷-۲-۲
۲۹مدیریت منابع انسانی..... ۳-۲
۳۱نگهداشت منابع انسانی..... 1-۳-۲
۳۲مدل‌های مرتبط با حفظ و نگهداشت نیروی انسانی در ادبیات تحقیق..... ۴-۲
۳۳مدل‌های درون سازمانی..... ۱-۴-۲
۳۳بهره‌وری نیروی انسانی ۱-۱-۴-۲
۳۳مدل ساتر میستر ۱-۱-۴-۲
۳۳مدل‌های محتوایی انگیزش..... ۲-۱-۴-۲
۳۳نظریه سلسه مراتب نیازها ۱-۲-۱-۴-۲
۳۴نظریه انگیزش و بهداشت روانی ۲-۲-۱-۴-۲
۳۴مدل کارت امتیازی متوازن یا BSC ۳-۱-۴-۲
۳۵مدل زنجیره ارزش..... ۴-۱-۴-۲
۳۶مدل شایستگی و توسعه منابع انسانی..... ۵-۱-۴-۲
۳۶شایستگی بویاتزیس ۲-۵-۱-۴-۲
۳۶مدل اسپنسر ۳-۵-۱-۴-۲
۳۷محیط صنعت: محیط خرد(تخصصی)..... ۲-۴-۲
۳۷مدل ۵ نیروی رقابتی پورتر ۱-۲-۴-۲

۳۹ مدل شبکه ارزش ۲-۲-۴-۲
۳۹ مدل‌های تحلیل همکاری ۳-۲-۴-۲
۳۹ الگوی چهارگانه روابط در تحلیل محیط ۱-۳-۲-۴-۲
۴۱ الگوی منابع پنج گانه منفعت مشترک ۲-۳-۲-۴-۲
۴۱ تحلیل محیط کلان خارجی "PEST or PESTLE" ۳-۴-۲
۴۲ عوامل اجتماعی - فرهنگی ۱-۳-۴-۲
۴۲ عوامل اقتصادی ۲-۳-۴-۲
۴۳ عوامل تکنولوژیکی ۳-۳-۴-۲
۴۳ عوامل سیاسی - قانونی ۴-۳-۴-۲
۴۳ عامل زیست محیطی ۵-۳-۴-۲
۴۵ تجزیه و تحلیل SWOT و مدیریت استراتژیک منابع انسانی ۵-۲
۴۶ پژوهش‌های تجربی صورت گرفته در ارتباط با پیشینه تحقیق ۶-۲
۴۶ مطالعات صورت گرفته در حوزه فرش در ارتباط با بافندگان ۱-۶-۲
۵۱ نمونه‌های پژوهش حفظ و نگهداشت منابع انسانی ۲-۶-۲
۵۴ جمع‌بندی ادبیات تحقیق ۷-۲
۶۲ عوامل محیط کلان ۴-۲
۶۳ ارائه کلان مدل مفهومی پژوهش ۱-۷-۲
۶۵ ارائه خرد مدل عوامل سازمانی اثرگذار ۱-۱-۷-۲
۶۶ ارائه خرد مدل عوامل اثرگذار محیط صنعت ۲-۱-۷-۲
۶۷ ارائه خرد مدل عوامل اثرگذار محیطی ۳-۱-۷-۲

..... فصل سوم: روش‌شناسی تحقیق

۷۰ مقدمه ۱-۳
۷۰ روش تحقیق ۲-۳
۷۰ جامعه آماری ۳-۳
۷۱ روش نمونه‌گیری ۴-۳
۷۱ حجم نمونه آماری ۵-۳
۷۲ روش گردآوری اطلاعات ۶-۳
۷۳ روش کتابخانه‌ای: ۱-۶-۳
۷۳ روش پیمایشی ۲-۶-۳
۷۳ گروه‌های کانونی ۳-۶-۳
۷۴ طراحی پرسشنامه و محتوای آن ۷-۳
۷۴ قابلیت اعتماد و اعتبار پرسشنامه (ابزار اندازه‌گیری) ۸-۳
۷۵ آبررسی روایی پرسشنامه ۱-۸-۳

۷۵ ۲-۸-۳ بررسی پایایی پرسشنامه
۷۷ ۹-۳ روش تجزیه و تحلیل داده ها
۸۰	فصل چهارم: بررسی اطلاعات و تجزیه و تحلیل داده ها
۸۱ ۱-۴ مقدمه
۸۲ ۲-۴ اطلاعات پژوهش
۸۲ ۱-۲-۴ عوامل انگیزشی
۸۲ ۲-۲-۴ عوامل بهداشتی
۸۲ ۳-۲-۴ شرایط کاری
۸۲ ۱-۳-۲-۴ ایمنی
۸۴ ۲-۳-۲-۴ مهندسی عوامل انسانی (ارگونومی)
۸۴ ۳-۲-۲-۴ رفاه و امنیت خاطر
۸۵ ۴-۲-۴ موقعیت و جایگاه شغل
۸۵ ۵-۲-۴ امنیت شغلی
۸۵ ۵-۱-۲-۴ حقوق و مزایا
۸۶ ۶-۲-۴ غنی سازی شغل
۸۶ ۷-۲-۴ آموزش
۸۶ ۳-۴ تحلیل های آماری
۸۶ ۱-۲-۴ تحلیل توصیفی ویژگی های جمعیت شناختی پاسخ دهندگان
۸۷ ۱-۱-۳-۴ جنسیت
۸۷ ۲-۱-۳-۴ تحصیلات
۸۸ ۳-۱-۳-۴ سن
۸۸ ۴-۱-۳-۴ وضعیت تأهل
۸۹ ۵-۱-۳-۴ نوع تخصص
۸۹ ۲-۳-۴ بررسی برخی از متغیرهای توصیفی صنعت فرش شیراز
۸۹ ۱-۲-۳-۴ نوع مالکیت کارگاه ها
۹۰ ۲-۲-۳-۴ نوع فعالیت
۹۱ ۳-۲-۳-۴ هدف از راه اندازی کسب و کار
۹۱ ۴-۲-۳-۴ شیوه تأمین مالی
۹۲ ۵-۲-۳-۴ شیوه پرداخت دستمزد
۹۳ ۶-۲-۳-۴ شیوه تولید کارگاه
۹۳ ۳-۳-۴ تحلیل محیط های پژوهش
۹۶ ۴-۳-۴ آمار استنباطی و آزمون فرضیه ها
۹۶ ۱-۴-۳-۴ آزمون (K-S) برای بررسی میزان نرمال بودن متغیرها

۹۸	۴-۴ آزمون فرضیات پژوهش
۹۸	۴-۴-۱ فرضیه‌های اصلی
۱۰۰	۴-۴-۲ فرضیات فرعی
۱۰۰	۴-۴-۱-۲ فرضیه‌های فرعی محیط کلان
۱۰۱	۴-۴-۲-۳ فرضیه‌های فرعی محیط خرد (صنعت)
۱۰۳	۴-۴-۲-۴ فرضیه‌های فرعی محیط درون سازمانی
۱۰۷	۴-۵ بررسی کلی تمامی عوامل بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش
۱۱۳	۴-۶ تحلیل های جانبی
۱۱۳	۴-۶-۱ تحلیل تفاوت در گروه‌ها بین پاسخگویان (بافندگان، کارشناسان و تولیدکنندگان)
	۴-۶-۱-۱ بین پاسخگویان (بافندگان، کارشناسان و تولیدکنندگان) در محیط درون سازمانی تفاوت وجود دارد
۱۱۳	۴-۶-۱-۲ بین پاسخگویان (بافندگان، کارشناسان و تولیدکنندگان) و محیط کلان تفاوت وجود دارد
۱۱۴	۴-۶-۱-۳ بین پاسخگویان (بافندگان، کارشناسان و تولیدکنندگان) و محیط خرد تفاوت وجود دارد
۱۱۴	۴-۶-۱-۴ بین پاسخگویان (بافندگان، کارشناسان و تولیدکنندگان) و محیط خرد تفاوت وجود دارد
۱۱۵	۴-۷ تحلیل در نوع مالکیت کارگاهها
۱۱۵	۴-۷-۱ بین مالکیت کارگاهها و عوامل درون سازمانی تفاوت وجود دارد
۱۱۵	۴-۷-۲ بین مالکیت کارگاهها و محیط کلان تفاوت وجود دارد
۱۱۶	۴-۷-۳ بین مالکیت کارگاهها و محیط خرد (صنعت) تفاوت وجود دارد

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها

۱۱۸	۵-۱ مقدمه
۱۱۸	۵-۲ نتایج فرضیه های تحقیق
۱۱۸	۵-۲-۱ نتایج حاصل از ویژگی های جمعیت شناختی و آمارهای توصیفی پژوهش
۱۱۹	۵-۲-۲ نتایج بررسی فرضیه اول
۱۲۱	۵-۲-۳ نتایج بررسی فرضیه دوم
۱۲۲	۵-۲-۴ نتایج بررسی فرضیه سوم
۱۲۴	۵-۲-۵ نتایج جانبی پژوهش
۱۲۵	۵-۲-۶ نتیجه‌گیری حاصل از شاخص های اصلی مدل بر اساس SWOT
۱۲۹	۵-۲-۷ نتیجه‌گیری کلی
۱۳۰	۵-۳ محدودیت های پژوهش
۱۳۱	۵-۴ پیشنهادها
۱۳۱	۵-۴-۱ ارائه راهکارهای نقاط ضعف و تهدیدیه دست آمده بر اساس ماتریس SWOT
۱۳۵	۵-۴-۲ پیشنهادهای اجرایی
۱۳۶	۵-۴-۳ پیشنهادهای علمی برای تحقیقات آتی

منابع.....	137
پیوست ها.....	148
پرسشنامه.....	149
کلان.....	151
گزارش های گروه کانونی.....	154

فهرست شکل ها و نمودار

- نمودار 1-1. مدل مفهومی پژوهش (محقق) ۸
- تصویر ۱-۲. نقشه شهرستان شیراز (www.eshraz.ir) ۱۳
- تصویر شماره ۲-۲ یکی از نقشه های سفارشی (تولیدکنندگان متمرکز) (محقق) ۱۸
- تصویر ۳-۲ نقشه کله اسبی پشتی (جهاد سازندگی) (محقق) ۱۸
- تصویر ۴-۲ قالیچه اشکالی (محقق) ۵-۲ قالی یک سر ناظم بازار وکیل شیراز (محقق) ۱۹
- تصویر ۶-۲ ۱/۴ قالی وزیرمخصوص (محقق) **Error! Bookmark not defined.**
- تصویر شماره ۷-۲ کرکیت (محقق) ۲۵
- تصویر شماره ۸-۲ چاقو (محقق) ۲۵
- تصویر شماره ۹-۲ قیچی فارسی ۲۵
- تصویر شماره ۱۰-۲ قیچی ترکی ۲۵
- تصویر شماره ۱۱-۲ جوال دوز (محقق) ۲۵
- تصویر شماره ۱۲-۲ شانه (محقق) ۲۵
- شکل ۱۳-۲ نمودار مدل های استفاده شده در این پژوهش (محقق) ۳۲
- شکل ۱۴-۲ نموداری از مدل کارت امتیازی متوازن (کاپلان و نورتون، ۱۹۹۲) ۳۵
- شکل ۱۶-۲ نیروهای رقابتی پورتر (پیرس، ۱۳۷۷ و هریسون، ۱۳۷۸) ۳۷
- شکل ۱۷-۲ الگوی شبکه ارزش (بنی اسد، ۱۳۹۰: ۱۹۸) ۳۹
- شکل ۱۸-۲ نمودار تحلیل همکاری: الگوی روابط چهارگانه (بنی اسد، ۱۳۹۰: ۱۹۱) ۴۰
- شکل ۱۹-۲ الگوی منابع پنج گانه منفعت مشترک (بنی اسد، ۱۳۹۰: ۱۹۹) ۴۱
- شکل ۲۰-۲ تجزیه و تحلیل SWOT (پیرس و هریسون، ۳۱۰: ۱۳۷۷) ۴۶
- شکل شماره ۲۱-۲ طرح شماتیک چارچوب مفهومی پژوهش ۶۳
- شکل ۲۲-۲ کلان مدل مفهومی پژوهش ۶۴
- شکل ۲۳-۲ نمودار عوامل ابعاد درون سازمانی (محقق) ۶۶
- شکل ۲۴-۲ نمودار عوامل محیط خرد (صنعت) (محقق) ۶۷

- شکل ۲-۲۵ نمودار عوامل محیط کلان (محقق) ۶۸
- شکل (۴-۱): توزیع درصد فراوانی جنسیت پاسخ‌دهندگان ۸۷
- شکل (۴-۳): توزیع درصد فراوانی سن پاسخ‌دهندگان ۸۸
- شکل (۴-۵): توزیع درصد فراوانی نوع تخصص پاسخ‌دهندگان ۸۹
- شکل (۴-۷): توزیع درصد فراوانی نوع فعالیت پاسخ‌دهندگان **Error! Bookmark not defined.**
- شکل (۴-۹): توزیع درصد فراوانی شیوه تأمین مالی پاسخ‌دهندگان ۹۲
- نمودار (۴-۱۱): توزیع درصد فراوانی شیوه تولید کارگاه ۹۳

فهرست جدول ها

- جدول ۲-۱ روند تاریخی مدیریت منابع انسانی (محقق) ۳۰
- جدول شماره ۲-۲ مولفه های شاخص های pest ۴۴
- جدول ۲-۳ متغیرهای محیط درون سازمانی ۵۶
- جدول ۲-۴ عوامل محیط کلان ۶۲
- جدول شماره ۲-۵ شاخص های محیط خرد (صنعت) ۶۳
- جدول (۲-۵) عناصر و شاخص های محیط درون سازمانی ۶۵
- جدول (۲-۶) عناصر و شاخص های محیط خرد (صنعت) ۶۷
- جدول ۲-۷ عوامل محیط کلان (محقق) ۶۸
- جدول شماره ۳-۱ جامعه آماری و نمونه (محقق) ۷۱
- جدول ۳-۲. پایایی عوامل درون سازمانی ۷۶
- جدول ۳-۳. پایایی عوامل محیط خرد (صنعت) ۷۶
- جدول ۳-۴. پایایی عوامل محیط کلان ۷۷
- جدول (۴-۱): توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان بر اساس جنسیت ۸۷
- جدول (۴-۲): توزیع فراوانی تحصیلات پاسخ‌دهندگان ۸۷
- جدول (۴-۳): توزیع فراوانی سن پاسخ‌دهندگان ۸۸

- جدول (۴-۴): توزیع فراوانی وضعیت تأهل پاسخدهندگان ۸۸
- جدول (۵-۴): توزیع فراوانی نوع تخصص پاسخدهندگان ۸۹
- جدول (۶-۴): توزیع فراوانی نوع مالکیت پاسخدهندگان ۹۰
- جدول (۷-۴): توزیع فراوانی نوع فعالیت پاسخدهندگان ۹۰
- جدول (۸-۴): توزیع فراوانی هدف از راهاندازی کسب و کار پاسخدهندگان ۹۱
- جدول (۹-۴): توزیع فراوانی شیوه تأمین مالی پاسخدهندگان ۹۲
- جدول (۱۰-۴): توزیع فراوانی شیوه پرداخت دستمزد پاسخدهندگان ۹۲
- جدول (۱۱-۴): توزیع فراوانی شیوه تولید کارگاه پاسخدهندگان ۹۳
- جدول (۱۲-۴): میانگین محیطهای مختلف ۹۳
- جدول (۱۳-۴): وضعیت توصیفی متغیر عوامل درون سازمانی و ابعاد آن ۹۴
- جدول (۱۴-۴): وضعیت توصیفی متغیر محیط کلان و ابعاد آن ۹۴
- جدول (۱۵-۴): وضعیت توصیفی متغیر محیط خرد (صنعت) و ابعاد آن ۹۵
- جدول (۱۶-۴): نتیجه آزمون نرمال بودن عوامل درون سازمانی و ابعاد آن ۹۶
- جدول (۱۷-۴): نتیجه آزمون نرمال بودن محیط کلان خارجی و ابعاد آن ۹۷
- جدول (۱۸-۴): نتیجه آزمون نرمال بودن محیط خرد (صنعت) و ابعاد آن ۹۷
- جدول شماره ۴-۱۹. نتایج آزمون t عوامل پژوهش ۹۸
- جدول (۲۰-۴): انواع محیطهای مختلف برحسب اولویت ۹۹
- جدول (۲۱-۴): آزمون یک جمله ای عوامل محیط کلان ۱۰۰
- جدول (۲۲-۴): ابعاد محیط کلان برحسب اولویت ۱۰۱
- جدول (۲۳-۴): آزمون یک جمله ای عوامل محیط خرد ۱۰۲
- جدول (۲۴-۴): ابعاد محیط خرد (صنعت) برحسب اولویت ۱۰۳
- جدول (۲۵-۴): آزمون T یک نمونه ای عوامل نرمال درون سازمانی ۱۰۴
- جدول (۲۶-۴): آزمون Sign و مقدار Z یک جمله ای عوامل درون سازمانی ۱۰۵
- جدول (۲۷-۴): ابعاد محیط درون سازمانی برحسب اولویت ۱۰۶
- جدول (۲۸-۴): آزمون میانگین یک جامعه کلیه عامل ها ۱۰۷

- جدول (۴-۲۹): آزمون T یک نمونه‌ای ۸۳ عامل ۱۱۲
- جدول (۴-۳۰) مقایسه درون گروهی و برون گروهی بین پاسخگویان (بافندگان، کارشناسان و تولیدکنندگان) بر حسب عوامل درون سازمانی ۱۱۳
- جدول (۴-۳۱) مقایسه میانگین درون گروهی و برون گروهی بین پاسخگویان ۱۱۴
- جدول (۴-۳۲) مقایسه میانگین درون گروهی و برون گروهی بین مالکیت کارگاهها بر حسب عوامل درون سازمانی ۱۱۵
- جدول (۴-۳۳) مقایسه میانگین درون گروهی و برون گروهی بین مالکیت کارگاهها بر حسب محیط کلان ۱۱۵
- جدول (۴-۳۴) مقایسه میانگین درون گروهی و برون گروهی بین مالکیت کارگاهها بر حسب محیط خرد (صنعت) ۱۱۶
- جدول شماره ۵-۱ نتایج حاصل از بررسی فرضیه نخست پژوهش ۱۲۰
- جدول (۵-۲): ابعاد محیط کلان بر حسب اولویت ۱۲۰
- جدول شماره ۵-۳ نتایج حاصل از بررسی فرضیه دوم پژوهش ۱۲۱
- جدول (۵-۴): ابعاد محیط خرد (صنعت) بر حسب اولویت ۱۲۲
- جدول شماره ۵-۳ نتایج حاصل از بررسی فرضیه سوم پژوهش ۱۲۳
- جدول (۵-۶): ابعاد محیط درون سازمانی بر حسب اولویت ۱۲۳
- جدول شماره (۵-۸) نقش پاسخگویان و عوامل درون سازمانی ۱۲۴
- جدول شماره (۵-۹) نقش پاسخگویان و محیط کلان ۱۲۵
- جدول شماره (۵-۹) نقش پاسخگویان و محیط صنعت ۱۲۵
- جدول (۵-۱۰): کلیه ابعاد و میانگین بر حسب اولویت برگرفته از جدول شماره ۴-۲۹ ۱۲۶
- جدول ۵-۱۱ ارائه راهکارهای نقاط ضعف ۱۳۱
- جدول ۵-۱۲ ارائه راهکارهای نقاط تهدید ۱۳۲

کلیات پژوهش

فصل اول

1-1 مقدمه

حفظ و نگهداشت بافندگان ماهر در حرفه بافندگی فرش دستباف و تلاش برای ایجاد تمایل نسل جدید به این فعالیت هنری-تجاری زمینه‌ای را فراهم آورد تا به ابعاد متعددی از عوامل تاثیرگذار بر روند فعالیت این محرک قوی هنر-صنعت فرش دستباف دقت شود. مطالعات کتابخانه‌ای و مشاهده اولیه در پی بیان مساله تحقیق، اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق، بیان هدف پژوهش، تعیین قلمرو زمانی، مکانی و مفهومی تحقیق در این بخش بیان می‌شود. فرضیه‌های این پژوهش در پروپوزال تحقیق عبارتند از؛ ۱- عوامل شغلی بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف اثرگذار است. ۲- عوامل مدیریتی در حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف اثرگذار است. ۳- عوامل محیطی بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف اثرگذار است. ۴- عوامل موثر بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف در شهرستان شیراز از اولویت‌های متفاوتی برخوردار است. این فرضیات در طرح پروپوزال مطرح شده و علاوه بر اینکه به آنها پاسخ داده می‌شود، این پژوهش فراتر از فرضیات پیشنهادی و با توجه به محیط درون سازمانی، صنعت و بیرونی پیرامون عوامل موثر بر حفظ و افزایش بافندگان فرش انجام شده است.

۲-۱ بیان مساله

استان فارس یکی از مهمترین مناطق تولید و صادرات فرش روستایی و عشایری دستباف در کشور محسوب می‌شود. شهرستان شیراز در استان فارس به دلیل مرکزیت استان و نیز مرکز اصلی مبادلات فرش استان از جایگاه خاصی برخوردار است. حضور بافندگان عشایری و روستایی در مرکز شهرستان به علت مهاجرت و امکان ارتباط با اکثر عوامل فرش دستباف از

تولیدکنندگان، کارشناسان و سازمان‌های مربوطه دلیل بر انتخاب این بخش از استان به‌عنوان جغرافیای مورد مطالعه در این پژوهش گردید.

عامل انسانی نیروی بافنده مهمترین محرک تولیدی محصول سنتی فرش دستباف است. در نظر داشتن مطلوبیت‌های بافندگان زمینه مناسبی برای ادامه انجام شغل بافندگی ایجاد می‌نماید. در گفتگو با تولیدکنندگان و فروشندگان فرش شهرستان، در دسترس نبودن نیروی بافنده به‌عنوان عامل اصلی تولید یکی از مشکلات مهم فرش دستباف مطرح شد. از طرفی لزوم توجه به ظرفیت‌های موجود شهرستان و اشتغال‌زایی حاصل از این حرفه محقق را برآن داشت تا در این پژوهش، با واکاوی عوامل تاثیرگذار در حفظ و افزایش بافندگان فرش دستباف، متغیرهای مورد نظر را شناسایی و کمی نموده تا با آسیب‌شناسی وضعیت موجود مسیر مناسبی را در جهت انجام تصمیم‌گیری‌های مرتبط با حفظ بافندگان فرش شهرستان شیراز به همراه داشته باشد.

۳-۱ ضرورت و اهمیت مساله

تاکید بر توان بومی و بالقوه فرش دستباف با توجه به اهمیت اشتغال‌زایی نیازمند برنامه‌ریزی در استفاده از ظرفیت‌های موجود است. قابلیت‌های هنری و تجاری فرش دستباف و امکان استفاده از منابع بومی در تولید، از جمله فرصت‌های کم هزینه این کسب و کار است. توجه به توان منابع انسانی در دستیابی به عملکرد عالی مهمترین رکن این هنر-صنعت در بالا بردن کیفیت تولیدات، توان رقابت‌پذیری و معرفی فرهنگ ایرانی محسوب می‌گردد. از میان منابع انسانی مرتبط با فرش دستباف، پتانسیل موجود در بافندگان فرش نیروی اصلی رونق تولید بوده و از این‌رو، جهت افزایش و حفظ نیروی انسانی بافنده فرش دستباف توجه به شناخت محدودیت‌ها و کاستی‌های موجود در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد.

با توجه به آمار ارائه شده از سوی اداره بازرگانی فرش شیراز، در سال ۱۳۹۱ تولیدات فرش استان ۰/۱۶ سبد صادرات غیرنفتی استان و ۰/۱۷ تولیدات فرش دستباف بوده است. در ۸ ماهه سال ۱۳۹۲ میزان صادرات استان ۳۷۹ تن به ارزش ۶۴۲۸۴۱۸ میلیون دلار و در ۸ ماهه سال ۱۳۹۱ با ۱۰۰۷۰ تن صادرات به ارزش ۳۵۴۶۷۵۰۲ میلیون دلار بوده است و از

مقایسه آمار ۸ ماهه سال ۱۳۹۲ با مدت مشابه سال ۱۳۹۱ رشد منفی ۰/۸۱ را نشان می‌دهد. این رشد منفی با تاثیرگذاری بر کاهش رونق بازار کاهش فعالیت بافندگان و تولیدات فرش را نیز به همراه داشته است که متاثر از عوامل متعددی می‌باشد. هرچند این روند در آمار پنج ماهه اول سال ۱۳۹۳ روند رو به رشدی را نشان می‌دهد و به علت حضور تعداد زیادی از خریداران موقعیت بازار مناسب شده است اما، به طور کلی نگهداشت بافندگان در انجام حرفه بافندگی فرش و جذب نیروهای جدید در انجام این فعالیت مساعد نیست. از آنجا که بافندگان شهرستان شیراز زنان هستند، عدم توجه به مطلوبیت‌های شغلی بافندگان عدم تمایل بافندگان به فرشبافی را در پی داشته است. بیکاری تعداد زیادی از زنان و گرایش به مشاغل خدماتی خارج از منزل، عدم تمایل بانوان جوان به فرشبافی و نگرانی تولید کنندگان از کاهش میزان تولیدات ضرورت توجه و بررسی عوامل تاثیرگذار بر کاهش فعالیت بافندگان فرش دستباف در شهرستان شیراز گردید.

اهمیت این موضوع در آسیب‌شناسی عوامل تاثیرگذار در بررسی کاهش تمایل به حرفه بافندگی، فرصتی برای اولویت‌های برنامه‌ریزی سازمانی و حفظ ظرفیت‌های موجود نیروی کار در دسترس می‌باشد.

۱-۴ اهداف اصلی پژوهش

این پژوهش با هدف شناسایی عوامل مرتبط و ارائه راهکار در حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت در شهرستان شیراز، به مطالعه متغیرهای متعدد مرتبط با بافندگان پرداخته است تا با بررسی شرایط موجود، موقعیت شغلی زنان بافنده حفظ شود و زمینه‌ای برای افزایش تمایل به انجام حرفه بافندگی به وجود آید.

۱-۴-۲ اهداف فرعی

- بررسی عوامل تاثیرگذار محیطی بر حفظ و افزایش بافندگان فرش دستباف
- بررسی عوامل تاثیرگذار صنعت (عوامل خرد) در حفظ و افزایش بافندگان فرش دستباف
- بررسی عوامل تاثیرگذار درون سازمانی در حفظ و افزایش بافندگان فرش دستباف

۵-۱ پرسش اصلی پژوهش

عوامل موثر بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف در شهرستان شیراز

چيست؟

۶-۱ فرضیه های پژوهش

۱-۶-۱ فرضیه‌های اصلی اول

● عوامل محیطی (کلان) بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف در

شهرستان شیراز از تاثیر مطلوبی برخوردار است.

۱-۱-۶-۱ فرضیه‌های فرعی اول:

● عوامل اجتماعی و فرهنگی بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف در شهرستان

شیراز از تاثیر مطلوبی برخوردار است.

● عوامل اقتصادی بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف در شهرستان شیراز از

تاثیر مطلوبی برخوردار است.

● عوامل سیاسی بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف در شهرستان شیراز از

تاثیر مطلوبی برخوردار است.

● عوامل قانونی بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف در شهرستان شیراز از

تاثیر مطلوبی برخوردار است.

● تاثیر عوامل محیطی (کلان) بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف در شهرستان

شیراز از اهمیت متفاوتی برخوردارند.

۲-۶-۱ فرضیه اصلی دوم

● عوامل محیط خرد (صنعت) بر حفظ و افزایش نیروی انسانی بافت فرش دستباف در

شهرستان شیراز از تاثیر مطلوبی برخوردار است.